

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 czerwca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił B. Z. ponownego ustalenia emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze. W uzasadnieniu Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że przedłożone przez wnioskodawczynię dowody nie stanowią podstawy do ustalenia emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze. /decyzja k.23 plik II akt ZUS/

W dniu 10 kwietnia 2018 r. B. Z. złożyła odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do rekompensaty. Skarżąca wskazała, że w okresie od 18 września 1973 r. do 30 listopada 1984 r. była zatrudniona na stanowisku tkacza w Zakładach (...) w T. i wobec wykonywania obowiązków polegających na obróbce materiałów włókienniczych, praca ta powinna zostać uwzględniona jej do stażu pracy w warunkach szczególnych. /odwołanie k. 3-3 odwrót/

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 20 kwietnia 2018 r. pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie. /odpowiedź na odwołanie k.4 – 5/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni B. Z. urodziła się (...) /okoliczność bezsporna/

Decyzją z dnia 12 grudnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał B. Z. emeryturę od dnia 22 listopada 2017 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. W treści decyzji wskazano, że do obliczenia emerytury przyjęto: kwotę składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 89 531,29 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 397 251,70 zł, średnie dalsze trwanie życia tj. 263,20 miesięcy. Wyliczona emerytura wyniosła 1 849,48 zł $[(89\ 531,29 + 397\ 251,70) / 263,20]$. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznaczył, że odmówił B. Z. prawa do rekompensaty z uwagi na fakt, iż nie udowodniła ona 15 lat pracy w warunkach szczególnych (organ rentowy uznał, że B. Z. udowodniła 7 lat, 9 miesięcy i 19 dni pracy w warunkach szczególnych tj. do 19 maja 1994 r. do 31 sierpnia 2002 r.) /decyzja k.6 – 7 odwrót plik II akt ZUS/

W dniu 5 marca 2018 r. B. Z. złożyła wniosek o przyznanie rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych, po którego rozpatrzeniu wydano zaskarżoną decyzję. /wniosek k. 8 plik II akt ZUS, decyzja k.23 plik II akt ZUS/

W okresie od 18 września 1973 r. do 30 listopada 1984 r. B. Z. była pracownikiem Zakładów (...) w T.. /świadczenie pracy w dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni k.21/

Podczas zatrudnienia w ww. zakładzie pracy wnioskodawczyni zajmowała następujące stanowiska pracy:

- od dnia 18 września 1973 r. ucznia – tkacza z jednoczesnym obowiązkiem pobierania nauki teoretycznej w (...) Szkole Zawodowej (...) w T. (umowa z dnia 5 września 1973 r.).

- od momentu ukończenia (...) Szkole Zawodowej (...) w T. tj. od dnia 20 czerwca 1975 r. do dnia 29 lutego 1976 r. tkacza – stażysty na Wydziale Tkalni.

- od dnia 1 marca 1976 r. - tkacza na Wydziale Tkalni.

/dokumentacja k.21/

W pierwszym okresie zatrudnienia – na stanowisku ucznia - wnioskodawczyni przez 2 lub 3 dni w tygodniu odbywała praktyki, a w pozostałych uczestniczyła w zajęciach szkolnych.

/przesłuchanie wnioskodawczyni min.00:15:59 – 00:17:48 rozprawy z dnia 13 listopada 2018 r. , płyta CD k.30 , w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:13 – 00:09:32 rozprawy z dnia 27 sierpnia 2018 r. , płyta CD k.15/

Podczas wykonywania obowiązków pracowniczych tkacza ubezpieczona obsługiwała jedynie krosna czółenkowe, a prace te wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy, w systemie zmianowym.

W okresie spornego zatrudnienia B. Z. nie zajmowała się wykonywaniem innych prac, a do podstawowych obowiązków na powierzonym jej stanowisku należało m.in.: wykonywanie zleconych zadań produkcyjnych w zakresie produkcji tkanin, prawidłowa konserwacja i czyszczenie krosna, wykonywanie drobnych napraw, możliwych i dozwolonych do przeprowadzenia we własnym zakresie, pobieranie wątku do produkcji każdej sztuki oddzielnie, odkładanie cewek niewłaściwie nawiniętych lub nieodpowiadającym wymogom tkanin, sprawdzanie stanu gotowości ruchowej krosna przed rozpoczynaniem tkania, zabezpieczenie osnowy przed zabrudzeniem, rozpoczynanie i zarabianie sztuk na kolorach oznaczonych, prawidłowa obsługa krosna, wymiana wątku i czółenek, regulowanie naprężenia wątku podczas tkania, usuwanie zrywów i błędów osnowy i wątku, prawidłowe wiązanie węzłów tkackich, kontrolowanie i utrzymywanie gęstości wątku w tkaninie, regulowanie naprężenia osnowy i tkaniny, odnoszenie i właściwe składowanie w miejscu na ten cel przeznaczonym, przestrzeganie warunków technologicznych w procesie tkania.

/zeznania świadka H. G. min.00:03:29 – 00:14:48 rozprawy z dnia 13 listopada 2018 r. , płyta CD k.30 , przesłuchanie wnioskodawczyni min.00:15:59 – 00:17:48 rozprawy z dnia 13 listopada 2018 r. , płyta CD k.30 , w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:13 – 00:09:32 rozprawy z dnia 27 sierpnia 2018 r. , płyta CD k.15 , zakres obowiązków w dokumentacji pracowniczej wnioskodawczyni k.21/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów zarówno w postaci dokumentów, w tym przede wszystkim dokumentacji osobowej ze spornego okresu zatrudnienia, jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci przesłuchania wnioskodawczyni oraz zeznań świadka.

Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu.

Przesłuchanie wnioskodawczyni oraz zeznania świadka znajdują zaś potwierdzenie w dokumentach znajdujących się w aktach osobowych ze spornego okresu, tworząc logiczną całość i stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z bowiem z treścią art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust.2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art.23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku

emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Przepisy art.2 pkt 5 i art.21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,

2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołująca się nie nabyła prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art.32 ust.2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383) za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepis art.32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Cytowane rozporządzenie w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Natomiast w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

W myśl § 21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i

stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art.473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udawadniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z dnia 02.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239).

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie, czy praca wykonywana przez wnioskodawczynię w powyższym okresie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że B. Z. została zatrudniona w Zakładach (...) w T. w dniu 18 września 1973 r. i powierzono jej wówczas obowiązki ucznia tkacza, które to obowiązki sprowadzały się do odbywania praktyk w ww. zakładzie pracy przez 2 lub 3 dni w tygodniu.

Nie sposób zatem przyjąć, aby wnioskodawczyni wykonywała wówczas obowiązki pracownicze w warunkach szczególnych.

Tym samym za moment rozpoczęcia wykonywania obowiązków w takim charakterze najwcześniej można było przyjąć datę 20 czerwca 1975 r., kiedy to w związku z ukończeniem (...) Szkoły Zawodowej (...) w T. powierzono jej obowiązki tkacza – stażysty.

W ocenie Sądu Okręgowego analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje podstawę do stwierdzenia, iż wnioskodawczyni, będąc zatrudnioną na stanowisku tkacza – stażysty oraz tkacza, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace związane z produkcją i wykańczaniu wyrobów włókienniczych tj. prace wymienione w wykazie A , dział VII , punkt 4) , które to prace zaliczane są do prac wymienionych w wykazie A , dziale VII , pkt 4 ppkt 7 zarządzenia Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku (Dz.Urz. Min. Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 4).

Charakter pracy wnioskodawczyni wynika zarówno osobowych źródeł dowodowych, jak i złożonej dokumentacji pracowniczej ze spornego okresu.

Uznać zatem należy, że B. Z. pracując w Zakładach (...) w T. była narażona na taką samą ekspozycję czynników szkodliwych, jak pozostali pracownicy zatrudnieni na stanowiskach związanych z obsługą maszyn włókienniczych.

Podsumowując, stwierdzić należy, że po uwzględnieniu powyższego okresu zatrudnienia wnioskodawczyni oraz okresów uznanych przez organ rentowy, spełnia ona wymóg co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał B. Z. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

S.B.